

Linköpings kommun  
ostraskolomradet@linkoping.se

2018-10-25

Dnr 400-2017:10215

# Beslut

---

efter kvalitetsgranskning av  
musikundervisningen i grundskolan vid Elsa  
Brändströms skola i Linköpings kommun

# Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning av musik i grundskolan. Syftet är att granska kvaliteten i grundskolans musikundervisning. Kvaliteten bedöms utifrån om musikundervisningen dels utgår från och innehåller ämnets hela kursplan, dels ger eleverna möjlighet till sådant eget skapande som främjar deras utveckling av kreativitet.

De övergripande frågeställningarna är:

1. I vilken utsträckning utgår musikundervisningen från, och innehåller, ämnets hela kursplan?
2. I vilken utsträckning ger musikundervisningen eleverna möjlighet till sådant eget skapande som främjar utveckling av kreativitet?

Granskningen genomförs i årskurserna 7-9 i 30 skolor. I urvalet ingår såväl enskilda som kommunala huvudmän. När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport.

Elsa Brändströms skola, i Linköpings kommun, ingår i denna granskning. Skolinspektionen besökte Elsa Brändströms skola den 11-12 september 2018. Besöket genomfördes av Johan Juffermans och Tilda Lindell. Skolinspektionen har tagit del av dokumentation från skolan och genomfört en lektionsobservation samt intervjuer med elever i årskurs 9, musikläraren och med rektorn.

Elsa Brändströms skola är en kommunal grundskola med elever i årskurserna 7–9. Skolan har cirka 384 elever. Enligt inkomna uppgifter från skolans rektor undervisar en lärare i musik i årskurserna 7–9. Läraren är legitimerad lärare och behörig att undervisa i musik i aktuella årskurser. Sammanlagt är 84 timmar avsatta för undervisning i musik i årskurserna 7–9.

I detta beslut gör Skolinspektionen en samlad bedömning av det granskade området utifrån de övergripande frågeställningarna. Därefter följer en motivering till det utvecklingsområde som Skolinspektionen har identifierat inom ramen för granskningen.

## Skolinspektionens bedömning

**Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen omfattar det centrala innehållet. Bedömningen baseras på kursplanens tre kunskapsområden och redovisas nedan.**

*Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen omfattar kunskapsområdet "Musicerande och musikskapande".*

Granskningen visar att undervisningen omfattar sång, melodispel och ackompanjemang i ensembleform med genretypiska musikaliska uttryck. Enligt inskickad dokumentation kommer eleverna bland annat i årskurs 9 att ges möjligheten att spela och sjunga genretypiska sånger i grupp under arbetsmomentet "spela tillsammans". Av intervjun med musikläraren framgår att gehörsmusicerande förekommer också och är en del av vissa uppgifter. Det framkommer även av intervjun med musikläraren och inskickad dokumentation att eleverna ges möjlighet att improvisera.

Genom inskickad dokumentation och lärar- och elevintervjuerna har Skolinspektionen sett exempel på hur musikundervisningen omfattar musikskapande i olika genrer. Ett exempel på hur elever får möjlighet att skapa egen musik finns inom arbetsmomentet "skapande blues" i årskurs 9. Denna uppgift ger eleverna möjlighet att bygga upp en egen låt med både text och musik. I den inskickade dokumentationen finns det även uppgifter där eleverna skapar låtar genom att successivt bygga upp dem med hjälp av olika byggstenar, såsom vers, refräng och ackord. Det framkommer vidare genom inskickad dokumentation att undervisningen omfattar musikalisk gestaltning där olika uttrycksformer kombineras.

*Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen omfattar kunskapsområdet "Musikens verktyg".*

Granskningen visar att undervisningen berör röstvård och hörselvård. I intervjuerna med lärare och elever framgår att det inte finns något specifikt undervisningsmoment vad gäller hörselvård, men att läraren pratar med eleverna om det när de spelar och när de använder förstärkare. Genom inskickad dokumentation och lärar- och elevintervjuerna har Skolinspektionen även sett exempel på hur undervisningen omfattar hur rösten kan varieras.

Det framgår även av elev- och lärarintervjun och inskickad dokumentation att eleverna ges möjligheten och undervisas i att spela olika ackord- och melodiinstrument, såväl som bas- och slagverksinstrument. I elev- och lärarintervjun och inskickad dokumentation ges det även ett flertal exempel på att eleverna får undervisning om olika musikaliska byggstenar och att undervisningen till exempel omfattar vad ackordbeteckningar står för.

Granskningen visar vidare att eleverna har tillgång till en digital mjukvara, som används av eleverna i ett flertal uppgifter under årskurs 7-9. Läraren berättar att det digitala skapandet är bra eftersom det kan minska motståndet mot att spela instrument och att det kan vara "en lång distans att få en gitarr att låta bra" men att med digitala verktyg kan eleverna få det att låta bra snabbt. Läraren säger även att i vissa uppgifter får eleverna själva välja i vilken utsträckning de vill använda sig av digitala verktyg.

*Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen omfattar kunskapsområdet "Musikens sammanhang och funktioner".*

Granskningen visar att undervisningen omfattar ljudets och musikens påverkan på människan. Av inskickad dokumentation och elev- och lärarintervjun framgår att det finns ett par uppgifter där detta tas upp. En uppgift heter "musikens påverkan" som syftar till att utveckla elevernas förmåga att analysera vilken inverkan musik har på människors sätt att tänka och handla. Inom ramen för denna uppgift ska eleverna analysera vilken inverkan musik i olika reklamfilmer har. Elev- och lärarintervjun visar även på att undervisningen omfattar hur musik används i filmer.

Det framgår vidare av elev- och lärarintervjuerna att instrumentens funktion tas upp när läraren går igenom olika genrer. Granskningen visar även att eleverna får information om musik från olika epoker samt de musikaliska karaktärsdrag som präglar dessa. Till exempel finns arbetsmomentet "Musikhistoria" som gör en genomgång varför dagens

populärmusik låter som den gör samt hur musiken har påverkat samhället och människan och tvärtom. Inom ramen för detta arbetsmoment får eleverna även lära sig att höra skillnader mellan tio olika musikstilar.

**Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen till stora delar ger eleverna möjlighet till sådant skapande som främjar utveckling av kreativitet. Bedömningen grundar sig på tre bedömningspunkter som tidigare studier har visat är av vikt för en kreativ utveckling.<sup>1</sup>**

*Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen ger eleverna möjlighet att arbeta skapande i processform.*

Granskningen visar att eleverna ges möjlighet att arbeta skapande i processform. Detta gör läraren genom att betona att såväl arbetsprocessen som slutprodukten spelar roll. Läraren berättar i intervjun att det handlar om att förmedla till eleverna att ta det lugnt och att de inte är klara på en lektion. Läraren säger även att det är viktigt att eleverna får misslyckas "så att de ser stegen". Även om arbetsprocessen är viktig betonar läraren också att det är viktigt att eleverna åstadkommer en slutprodukt, att de lämnar in något som är klart. Elever berättar i intervjun att läraren ofta betonar att det är viktigt att eleverna får prova sig fram. Vidare säger elever att läraren försöker "pusha" dem att göra saker som de inte skulle vågat annars.

Uppgifterna som eleverna arbetar med sträcker sig i ett flertal fall över 6-8 veckor vilket gör att möjligheterna ökar för eleverna att uppnå en fördjupning i sitt lärande. Genom elevintervjun och lektionsobservationen framgår det även att läraren strävar efter att ge individuell feedback till eleverna vad gäller hur de arbetar med sina uppgifter, vilket ökar möjligheten för eleverna att uppnå individuellt anpassade strategier i sitt skapande.

*Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen till stora delar ger eleverna möjlighet att reflektera över skapandet.*

Granskningen visar att musikundervisningen ger eleverna möjlighet att i viss mån reflektera över skapandet. Det framgår, genom inskickad dokumentation samt elev- och lärarintervjuerna, att undervisningen omfattar uppgifter där elever utvecklar sin språk- och begreppsförståelse inom musikämnet, vilket är en grund för att eleverna ska kunna reflektera över skapandet. Genom lärarintervjun framgår det även att läraren har en tanke kring att eleverna ska få en progression i hur de använder sig av ämnesrelevanta begrepp. Detta genom att läraren går igenom begreppen i de olika årskurserna och sedan till exempel ställer frågor till eleverna om varför de använder en viss introduktion till låten eller en viss ton när de skapar egen musik.

Vidare framgår det av inskickad dokumentation samt elev- och lärarintervjuerna att det förekommer uppgifter som innebär att eleverna ska reflektera kring framförallt skapta produkter av kända musiker. Det finns till exempel uppgifter såsom "prata och lyssna till musik" som syftar till att eleverna ska analysera och diskutera kring textinnehållet och musiken i en låt från kända musiker.

---

<sup>1</sup> grundskolans läroplan, första kapitlet *Skolans värdegrund och uppdrag* framgår att det ingår i skolan uppdrag att stimulera elevernas kreativitet: *Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem.* Lgr 11, kap 1.

Skolinspektionen gör dock bedömningen att skolan skulle kunna ge eleverna möjlighet att reflektera över varandras skapande i större utsträckning.

*Skolinspektionen bedömer att musikundervisningen ger eleverna valmöjlighet i samband med skapandet.*

Det framgår av granskningen att flera av de skapande uppgifterna är utformade så att eleverna kan välja en variation av olika instrument, samt till viss del digitala verktyg. Läraren och elever berättar i intervjuerna att eleverna mest använder sig av gitarr och piano och att det finns en valfrihet för eleverna att välja instrument i skapande uppgifter, men att läraren vill att eleverna behärskar båda instrumenten. Detta kan ses som ett sätt för elever att möjliggöra individuellt anpassade strategier genom att de får använda sig av tidigare inhämtade erfarenheter och skapa något eget utifrån de instrument de är förtrogna med. Eleverna bekräftar i intervju att de får den hjälp de behöver för att komma vidare i musikskapandet.

Som påtalats ovan i beslutet finns det även vissa möjligheter för elever att välja i vilken utsträckning de vill använda sig av digitala verktyg i skapandet. I den inskickade dokumentationen finns det även exempel på uppgifter där det finns möjligheter att välja att sjunga texter som eleverna själva skapat.

## Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande område.

- Rektorn behöver försäkra sig om att musikundervisningen ger möjligheten för elever att reflektera över skapandet i större utsträckning.<sup>2</sup>

Som påtalats ovan i beslutet förekommer det reflekterande inslag i undervisningen. Skolinspektionen bedömer dock att det finns ytterligare möjligheter för att i undervisningen ge eleverna möjligheter att reflektera över framförallt varandras skapande. Eleverna skulle till exempel i större utsträckning kunna ges möjlighet att diskutera varandras skapande uppgifter. Ett syfte med undervisningen i musik är att eleverna ska utveckla förmågan att *uppleva och reflektera över musik*. Att reflektera över musikaliska upplevelser är grundläggande för att utveckla en rad färdigheter. Upplevelse och reflektion ligger till grund för att utveckla förmågan att lyssna på musik, att kunna uttrycka sig och kommunicera genom musik, men också för att samtala om musik.<sup>3</sup>

I lärarintervjun framkommer att läraren upplever att det är svårt att låta eleverna reflektera över och bedöma andras elevers arbete och säger att "det är det svåraste i kursplanen". Läraren förklarar att hen ser en risk i att reflektionen över andra elevers arbete "kan ta död på saker". Läraren berättar att hen istället har låtit eleverna bedöma andras artisters låtar genom att använda sig av "two stars, one wish", vilket handlar om att eleverna får skriva två saker som är bra och en sak de skulle vilja ändra. Elever säger i intervjun att det inte har ingått som moment i någon uppgift att de ska reflektera över varandras låtar.

---

<sup>2</sup> Bedömningen grundar sig på kvalitetskriterier som Skolinspektionen bedömt vara av vikt för och beskriva utformning på undervisning i skapande som främjar utveckling av kreativitet. Sådan undervisning omfattar möjlighet att arbeta skapande i processform, möjlighet att reflektera över skapandet, samt valmöjlighet i samband med skapandet.

<sup>3</sup> Skolverket (2017). Kommentarmaterial till kursplanen i musik, s. 7.

I kommentarmaterialet till kursplanen i musik anges att en förutsättning för att våga komma med musikaliska idéer är att eleverna har tilltro till sin förmåga att sjunga och spela. Även om det upplevs som ett risktagande att pröva sig fram och komma med idéer är det viktigt att eleverna får möjlighet att uttrycka reflektioner och frågeställningar.<sup>4</sup>

## Uppföljning

---

Huvudmannen ska senast den 30 augusti 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena samt vilka effekter det haft för verksamheten.

Redogörelsen skickas via e-post, till *kvalitetsgranskningarsthlm@skolinspektionen.se*, eller per post till, *Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm*. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 400-2017:10215) i de handlingar som sänds in.

### På Skolinspektionens vägnar

**X** Gabriel Brandström

Beslutsfattande  
Signerat av: Gabriel Brandström

**X** Johan Juffermans

Föredragande  
Signerat av: Johan Juffermans

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:

<https://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Kvalitetsgranskning/Skolinspektionen-granskar-kvaliteten/musik-i-grundskolan/>

---

<sup>4</sup> Skolverket (2017). Kommentarmaterial till kursplanen i musik, s. 7.

## Bilaga: Författningsstöd

---

### Skollagen (2010:800)

#### 1 kap. 4 §

Utbildningen inom skolväsendet syftar till att barn och elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska också förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på.

I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.

Utbildningen syftar också till att i samarbete med hemmen främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare.

#### 1 kap. 11 § första stycket

För varje skolform och för fritidshemmet ska gälla en läroplan som utgår från bestämmelserna i denna lag. Läroplanen ska ange utbildningens värdegrund och uppdrag. Den ska också ange mål och riktlinjer för utbildningen.

#### 3 kap. 3 §

Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. Elever som till följd av funktionsnedsättning har svårt att uppfylla de olika kunskapskrav som finns ska ges stöd som syftar till att så långt som möjligt motverka funktionsnedsättningens konsekvenser. Elever som lätt når de kunskapskrav som minst ska uppnås ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.

#### 1.1.1 10 kap. 2 §

1.1.2 Grundskolan ska ge eleverna kunskaper och värden och utveckla elevernas förmåga att tillägna sig dessa.

Utbildningen ska utformas så att den bidrar till personlig utveckling samt förbereder eleverna för aktiva livsval och ligger till grund för fortsatt utbildning.

Utbildningen ska främja allsidiga kontakter och social gemenskap och ge en god grund för ett aktivt deltagande i samhällslivet.

## **Skolförordningen (2011:185)**

### **5 kap 2 §**

Eleverna ska genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen.

## **Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet, Reviderad 2018**

### **Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden**

”Skolans uppgift är att låta varje enskild elev finna sin unika egenart och därigenom kunna delta i samhällslivet genom att ge sitt bästa i ansvarig frihet.”

### **Lgr 11, 1. Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag**

”Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende samt deras vilja att pröva och omsätta idéer i handling och lösa problem. Eleverna ska få möjlighet att ta initiativ och ansvar samt utveckla sin förmåga att arbeta såväl självständigt som tillsammans med andra. Skolan ska bidra till att eleverna utvecklar förståelse för hur digitaliseringen påverkar individen och samhällets utveckling. Alla elever ska ges möjlighet att utveckla sin förmåga att använda digital teknik.(...)”

”Skolan ska stimulera varje elev att bilda sig och växa med sina uppgifter. I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas (...).

Eleverna ska få uppleva olika uttryck för kunskaper. De ska få pröva och utveckla olika uttrycksformer och uppleva känslor och stämningar. Drama, rytmik, dans, musicerande och skapande i bild, text och form ska vara inslag i skolans verksamhet. En harmonisk utveckling och bildningsgång omfattar möjligheter att pröva, utforska, tillägna sig och gestalta olika kunskaper och erfarenheter. Förmåga till eget skapande hör till det som eleverna ska tillägna sig.”

### **Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden**

Under rubriken Riktlinjer anges att alla som arbetar i skolan bland annat ska;

- i sin verksamhet bidra till att skolan präglas av jämställdhet och solidaritet mellan människor,
- i sin verksamhet bidra till att eleverna interagerar med varandra oberoende av könstillhörighet

I avsnittet om lärarens ansvar står bland annat att läraren ska;

- synliggöra och med eleverna diskutera hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter, samt hur könsmönster kan begränsa egna livsval och livsvillkor,

- planera och genomföra undervisningen så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet

### **Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2 Kunskaper**

Under rubriken till område 2.2 Kunskaper anges bland annat att;

”Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former.”

Bland de övergripande målen under området Kunskaper anges att skolan bland annat ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola;

- kan använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande, kommunikation och lärande,
- kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga, och
- kan använda och ta del av många olika uttrycksformer såsom språk, bild, musik, drama och dans samt har utvecklat kännedom om samhällets kulturutbud

Bland riktlinjerna under området Kunskaper anges vidare att läraren bland annat ska;

- stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan,
- ge utrymme för elevens förmåga att själv skapa och använda olika uttrycksmedel,
- får använda digitala verktyg på ett sätt som främjar kunskapsutveckling,

### **Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.8 Rektorns ansvar**

I avsnittet anges bland annat att rektorn har ansvaret för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar exempelvis för att

- utbildningen och undervisningen organiseras så att eleverna möts och arbetar tillsammans oberoende av könstillhörighet
- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- skolans arbetsmiljö utformas så att alla elever, för att själva kunna söka och utveckla kunskaper, ges aktivt lärarstöd och får tillgång till och förutsättningar att använda läromedel av god kvalitet samt andra lärverktyg för en tidsenlig utbildning, bland annat skolbibliotek och digitala verktyg,
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.

## Lgr 11, 5. Kursplaner, 5.8 Musik

### *Syfte*

I kursplanen för musik beskrivs inledningsvis syftet med undervisningen och vilka förmågor som undervisningen syftar till att utveckla hos eleverna.

”Genom undervisningen i ämnet musik ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att

- spela och sjunga i olika musikaliska former och genrer,
- skapa musik samt gestalta och kommunicera egna musikaliska tankar och idéer, och
- analysera och samtala om musikens uttryck i olika sociala, kulturella och historiska sammanhang.”

### *Centralt innehåll*

Det centrala innehållet **för årskurs 7-9** är uppdelat i tre kunskapsområden;

#### *Musicerande och musikskapande*

- Sång, melodispel och ackompanjemang i ensembleform med genretypiska musikaliska uttryck.
- Gehörsmusicerande efter musikaliska mönster i olika genrer.
- Rytmask och melodisk improvisation till trumkomp, ackordföljder eller melodislingor med röst och instrument.
- Musikskapande i olika genrer, till exempel visor, ljudkompositioner och låtar.
- Musikalisk gestaltning där olika uttrycksformer kombineras.

#### *Musikens verktyg*

- Röstvård, hörselvård och orsaker till att musiklyssnande och musicerande kan bidra till hörselskador samt hur hörselskador kan förebyggas.
- Hur rösten kan varieras i flerstämmiga, vokala uttryck i olika genrer.
- Ackord-och melodiinstrument, bas och slagverk för spel i olika ton-och taktarter.
- Rytmask, klang och dynamik, tonhöjd, tempo, perioder, taktarter, vers, refräng och ackord som byggstenar för att musicera och komponera musik i olika genrer och med varierande instrumentation.
- Musiksymboler och notsystem, noter, tabulatur, ackordbeteckningar och grafisk notation.
- Digitala verktyg för musikskapande, inspelning och bearbetning.

### *Musikens sammanhang och funktioner*

- Ljudets och musikens fysiska, tanke-och känslomässiga påverkan på människan. Musikens funktion för att markera identitet och grupptillhörighet i olika kulturer, med fokus på etnicitet och kön.
- Hur musik används i olika medier, till exempel i film och datorspel.
- Instrument och deras funktion i olika genrer och sammanhang, till exempel i en symfoniorkester eller i ett rockband.
- Konstmusik, folkmusik och populärmusik från olika epoker. Framväxten av olika genrer samt betydelsefulla tonsättare, låtskrivare och musikaliska verk.

**Prop. 2009/10:165** *Den nya skollagen - för kunskap, valfrihet och trygghet*

I propositionen anges bland annat att i skolans uppdrag ligger att ge alla elever "bästa möjliga förutsättningar att utifrån sina behov och förutsättningar utvecklas så långt som möjligt i enlighet med utbildningens mål" samt att "ge varje flicka och pojke lika möjlighet att utveckla sin fulla potential som människa." (s. 221)

I propositionen föreslår regeringen att "kunskapsbegreppet ges en bred innebörd så att utbildningen också ska främja barns och elevers allsidiga personliga utveckling till aktiva, kreativa, kompetenta och ansvarskännande individer och medborgare. Sådan allsidig personlig utveckling kan bl.a. handla om utvecklande av den kreativa förmågan, lusten att skapa, förmågan att ta initiativ och omsätta idéer till handling. Dessa förmågor och färdigheter är centrala för att utveckla ett entreprenöriellt förhållningssätt. Det övergripande målet för utbildningen stödjer strävan att entreprenörskap ska löpa som en röd tråd genom hela utbildningssystemet." (s. 222)

"(...) Estetisk och konstnärlig verksamhet är en viktig del av förskolans och skolans uppdrag. (...)I skolarbetet ska de intellektuella såväl som de praktiska, sinnliga och estetiska aspekterna uppmärksammas. Förmågan till eget skapande tillhör det som eleverna ska tillägna sig. Ett antal av skolans ämnen vilar således till en del på vad som kan betecknas som konstnärlig grund." (s. 224)